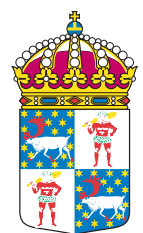

Anvisningar för arkeologiska rapporter i Norrbottens län

Uppdaterad april 2009

Länsstyrelsen
Norrbotten

Innehållsförteckning

Inledning	4
Arkeologiska rapporter	5
<i>Rapportering av forskningsundersökningar enligt 2 kap. 8 § KML</i>	<i>6</i>
<i>Uppdelning av rapportering från undersökningar</i>	<i>6</i>
<i>Förenklad rapportering.....</i>	<i>7</i>
<i>Slutrapport</i>	<i>7</i>
Rapportinnehåll	8
<i>Disposition för arkeologiska rapporter</i>	<i>8</i>
Administrativa uppgifter	8
Innehållsförteckning.....	9
Inledning	9
Sammanfattning	9
Syfte	9
Inriktning och problemformuleringar.....	9
Områdets förutsättningar.....	10
Undersökningens utgångspunkter och utförande	10
Resultat.....	11
Vetenskaplig tolkning	11
Vidare undersökningar	12
Utvärdering	12
Referenser	12
Bilagor.....	12
Kartbilagor:	12
Ritningar:.....	13
Ritningslista:	14
Fornlämnings- och anläggningsbeskrivningar:	14
Fyndlistor:	15
Fotolista:.....	15
Analyser	16

Inledning

Med anledning av Riksantikvarieämbetets (RAÄ) nya verkställighetsföreskrifter 2008 har Kulturmiljöenheten vid Länsstyrelsen i Norrbotten reviderat anvisningarna för arkeologiska rapporter. Länsstyrelsens rapportanvisningar baseras på kraven som RAÄ formulerat sina rekommendationer, anvisningar, handbok och föreskrifter, 1998¹, 2001² samt 2007^{3,4}.

Enligt Riksantikvarieämbetets föreskrifter ska Länsstyrelsen inför varje arkeologisk undersökning upprätta ett förfrågningsunderlag med en kravspecifikation för att ange förutsättningarna för undersökaren/na. Med undersökning avses i denna anvisning såväl utredning som för- och slutundersökning om inte annat preciseras.

Alla arkeologiska undersökningar inleds med att en undersökningsplan upprättas av utförande institution utifrån länsstyrelsens förfrågningsunderlag.

Förfrågningsunderlaget ska ange länsstyrelsens uppfattning om undersökningsområdets avgränsning. Länsstyrelsen ska även ange undersökningens inriktning och syfte samt ställa krav på undersökningsplanens utformning. Den arkeologiska insatsen ska stå i proportion till uppdragets omfattning och svårighetsgrad. Hur en undersökningsplan ska utformas finns angivet i Riksantikvarieämbetets handbok, kapitel 3, 2007³.

I undersökningsplanen ska undersökaren ange en strategi över rapporteringen. En rapport ska alltid innehålla en basdokumentation med fakta om fornlämningen i form av ritningar, beskrivningar, redovisning av metoder och genomförande, grundläggande arkeologiska resultat samt en värdering av måluppfyllelsen i relation till undersökningsplanen mm.

Rapporter ska läsas av olika målgrupper och därför krävs det att texterna är tydliga och koncisa.

En särskild arkeologisk utredning, enl. KML 2 kap. 11 §, ska svara på frågan om det finns fornlämningar som berörs av arbetsföretaget. Den ska vara så omfattande som det behövs för att ta reda på om det förekommer fornlämningar inom utredningsområdet. Det ska efter genomförandet inte råda någon tveksamhet om ett objekt ska betraktas som fornlämning. I denna rapportanvisning kommer särskild arkeologisk utredning att enbart benämnas utredning.

En särskild arkeologisk undersökning, enligt KML 2 kap. 13 §, kan innebära att en arkeologisk förundersökning krävs innan en särskild undersökning. En arkeologisk förundersökning ska avgränsa en fornlämning och är till för bedömningen av fornlämningens kunskapspotential och utifrån det avgöra behovet av en slutundersökning och dess omfattning.

¹ *Uppdragsarkeologi. Rekommendationer vid upprättande av undersökningsplaner, utarbetande av rapporter, uppföljning, bedömning av lämplighet och kompetens samt konservering*, underrättelser från RAÄ 1998:1

² *Uppdragsarkeologi, rapport om rapporter*, Riksantikvarieämbetet 2001

³ *Handbok för uppdragsarkeologi* 2007, Riksantikvarieämbetets hemsida: http://www.raa.se/cms/extern/kulturarv/arkeologi_och_fornlamningar/handbok_for_uppdragsarkeologi.html

⁴ Riksantikvarieämbetets föreskrifter och allmänna råd avseende verkställigheten av 2 kap. 10-13 §§ lagen (1988:950) om kulturminnen mm. KRFS 2007:2

En särskild undersökning ska undersöka lämningen med relevanta metoder och bidra till länets arkeologiska kunskapsuppbyggnad, d.v.s. svara på uppställda, vetenskapliga frågor och ta tillvara fornlämningens hela informationspotential. I denna rapportanvisning kommer arkeologisk förundersökning att enbart benämnas förundersökning och särskild undersökning benämnas slutundersökning

Arkeologiska rapporter

Ett länsstyrelsebeslut, enl. KML, kap. 2. 8, 11 och 13 §§, ska resultera i en enskild, fristående rapport.

Rapporteringen ska motsvara den ambitionsnivå som angivits i länsstyrelsens förfrågningsunderlag och i den rapportstrategi som undersökaren presenterat i undersökningsplanen. Rapportstrategin för varje arkeologisk undersökning ska vara avtalad med Länsstyrelsen och framgå i undersökningsplanen.

Resultatet från utredningar och förundersökningar ska fungera som planeringsunderlag främst för länsstyrelsens vidare handläggning av ärendet. Ytterligare målgrupper för rapporterna är företag, andra myndigheter och undersökare. Utredningsrapporter utgår från ett administrativt syfte som handlar om att beskriva förekomsten eller avsaknaden av fornlämningar. Även förundersökningsrapporter har främst ett administrativt syfte men för dessa handlar det om att redogöra för omfattning, avgränsning och identifikation av en fornlämning samt fynd- och anläggningsintensitet. Förundersökningsrapporten ska t. ex. kunna ligga till grund för planering för en eventuell slutundersökning. Då utredningar och förundersökningar främst utgör grund för fortsatt samhällsplanering ska därför dessa rapporter innehålla rekommendationer om behovet av fortsatta undersökningar.

Syfte, ambitionsnivå, inriktning och i förekommande fall de vetenskapliga målsättningarna och frågeställningarna, formulerade i undersökningsplanen, är grunden för rapporten och en vägledning för hur resultat och tolkning ska infogas i ett kulturhistoriskt sammanhang. Målen i undersökningsplanen måste tydligt framgå av rapporten.

Alla arkeologiska rapporter bör på samma sätt som annat vetenskapligt arbete analysera syften och frågeställningar. I undersökningsrapporter är det ett krav att en sådan analys finns med och problematiken ska även belysas i ett vidare perspektiv och resultatet ska sättas in i ett sammanhang. Rapporter från slutundersökningar ska innehålla ett sammandrag av resultaten från utredningar och förundersökningar om sådana har utförts. Slutundersökningsrapporter ska också vara problematiserande vilket kräver att undersökningens syfte, ambitionsnivå och frågeställningar är kopplade till en generell teori eller ett problemområde inom arkeologin.

Arkeologiskt dokumentationsmaterial är i Sverige en allmän handling. Rapporten är dels en produkt på vilken andra kan bygga sin forskning, dels en ingång till ett material som andra kanske vill studera närmare för att göra egna empiriska analyser.

Rapportering av forskningsundersökningar enligt 2 kap. 8 § KML

Forskningsundersökningar är alltid att betrakta som slutundersökningar vad gäller mål, problemformulering, metod och syfte. Länsstyrelsen kräver att en undersökningsplan ska upprättas även för forskningsundersökningar och vara utformad enligt rekommendationerna för uppdragsarkeologin. I undersökningsplanen ska det tydligt framgå hur rapporteringen ska genomföras, dvs. innehålla en rapportstrategi med tidplan. I övrigt ska undersökningsplanen innehålla de uppgifter som finns i RAÄ:s checklista⁵.

Uppdelning av rapportering från undersökningar

Om den undersökande institutionen önskar att sammanställa den vetenskapliga kunskapen från ett antal undersökningar, eller från en större undersökning, i en gemensam slutpublikation kan det ibland beviljas av Länsstyrelsen. Detta bör dock endast göras vid undersökningar som sträcker sig över ett flertal år eller då det är frågan om en större undersökning.

En teknisk och administrativ avrapportering av de enskilda undersökningarna ska alltid upprättas. Den ska innehålla beskrivningar, kontext- anläggnings- och fyndlistor, kartor foton planer o.dyl. med en kortare kulturhistorisk sammanfattning och en preliminär tolkning. En teknisk rapport ska alltid innehålla denna sk. basdokumentation. Det är viktigt att komma ihåg att även en teknisk rapport ska innehålla ett kortare resonemang kring fornlämningsens kunskapspotential vilket avgör en eventuell fortsatt undersöknings omfattning. Tillika ska det förekomma ett kortfattat resonemang kring tolkningar av undersökningens kronologiska status, funktion, aktiviteter på platsen samt uttalanden kring materialets karaktär.

Den efterföljande slutpublikationen ska sen innehålla vetenskaplig analys, bearbetning och tolkning och den ska följa länsstyrelsens krav på rapportinnehåll nedan.

Vid en uppdelning av rapporteringen ska en tydlig plan för hela rapportstrategin, upprättas där de olika delarna och slutprodukterna finns redovisade i detalj tillsammans med en tidplan för avrapporteringen. Det måste tydligt framgå för läsaren att det finns mer material på annat håll. Därför ska det i varje enskild rapport framgå vilka delar som är avklarade och avrapporterade, vilka delar som är kvar och vilken del i rapporteringsordningen som den föreliggande rapporten utgör. Det ska också anges var rapporter finns och hänvisningar mellan delrapporter måste också följa ett vetenskapligt vedertaget sätt, se nedan under avsnittet referenser. De olika delrapporterna ska ha en enhetlig presentation och i varje delrapportering ska en samlad bedömning av hela projektet göras.

⁵ Riksantikvarieämbetets överinseende över 2 kap. KML: Uppföljning och utvärdering av länsstyrelsernas handläggning av ärenden enligt 2 kap. 8 § andra stycket lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. Uppgift om utgivningsår saknas, finns utgiven på RAÄ:s hemsida, se: http://www.raa.se/cms/showdocument/documents/extern_webbplats/2009/mars/varia2009_3.pdf

Förenklad rapportering

En förenklad rapportering kan tillämpas när Länsstyrelsen har angivit det i förfrågningsunderlaget. Det gäller främst vid arkeologiska schaktkontroller med ringa resultat, till exempel schaktkontroller i Gammelstad, samt vid mindre besiktningar och utredningar. Den förenklade rapportering innebär att Riksantikvarieämbetets formulär: "Redovisning av utförd arkeologisk undersökning", fylls i och skickas till Länsstyrelsen inom angiven tid för avrapportering. Till denna blankett tillkommer även kompletterande uppgifter vilka medföljer länsstyrelsens förfrågningsunderlag. Utöver ifyllt formulär ska denna typ av rapportering innehålla kartmaterial, GPS koordinater på undersökningsytan och schakt samt eventuella andra uppgifter efterfrågade i länsstyrelsens förfrågningsunderlag.

Slutrapport

En slutrapport ska alltid upprättas som ett sista moment vid en slutundersökning. En slutrapport är en uppsummering och en redovisning av undersökningens insatser. Den kan utformas som en lista över de insatser som gjorts under undersökningen d.v.s. uppgifter om de publikationer som tagits fram i samband med undersökningen även digitala, eventuellt material i arkiv som till exempel databaser. Publika insatser ska redovisas liksom undersökningens faktiska kostnader. Vid mindre slutundersökningar där rapporten är det enda som publicerats är det tillräckligt att lägga till dessa uppgifter som ett eget avsnitt i rapporten. Vid större undersökningar, till exempel, där flera publika insatser eller publikationer utförts ska denna skickas separat till Länsstyrelsen efter att rapporten blivit godkänd.

Rapportinnehåll

De uppgifter som krävs i rapporter framgår i nedanstående avsnitt. De undersökande institutionerna kan göra tillägg, men dessa tillägg bör vara enhetliga och redovisas på samma sätt i alla rapporter. På samma sätt får naturligtvis institutionsspecifika tillägg till administrativa uppgifter förekomma. Länsstyrelsen strävar dock efter enhetlighet och därför bör samma typ av uppgift alltid förekomma i institutionens alla arkeologiska rapporter.

Det är viktigt att det löpande i texten hänvisas till de fotografier, ritningar och kartor som finns med i rapporten. Referenser ska anges kontinuerligt i texten och de ska sedan finnas med i en referenslista i slutet av rapporten, se under avsnittet ”Referenser” nedan. På alla bilder i rapporten ska det framgå, i text eller med en norrpil, från vilket håll de är tagna. På bilder av fynd och anläggningar som endast presenteras med fotografi ska skalstock finnas med. Ritningar får inte endast visas i rapportens textdel, detta betraktas som illustrationer, se under kapitel bilagor, avsnittet ritningar. Det är viktigt att olika begrepp används konsekvent genom hela rapporten, d.v.s. även i bildtexter, på ritningar samt i övriga bilagor.

Disposition för arkeologiska rapporter

Rapportens titel ska innehålla typ av undersökning, RAÄ nr, lämningstyp, aktuella fastigheter, kommun och län. I övrigt kan även landskap, socken, lokalt namn, år för undersökning och tryckår för rapporten (om det skiljer sig från undersökningsåret) etc. redovisas på framsidan.

Ordningsföljden för de olika avsnitten får variera mellan institutionerna. Dock bör den vara institutionsspecifik, det vill säga att alla arkeologiska rapporter från samma institution bör ha samma rapportstruktur.

Ovanstående gäller dock inte administrativa uppgifter, vilka alltid ska komma först i rapporterna, d.v.s. även före innehållsförteckningen.

Administrativa uppgifter

De administrativa uppgifterna ska innehålla:

- Länsstyrelsens dnr
- Institutionens dnr
- Finansiär
- Fornlämningsnummer (egen nummerserie om RAÄ:nr saknas)
- Kommun
- Socken
- Landskap
- Fastighet/er
- Typ av uppdrag (t ex. utredning, för- eller slutundersökning samt även om det gäller etapp I eller II, hel- eller delundersökning etc.)
- Daterad till period och typ av datering (absolut datering, utifrån fynd, etc.)
- Typ av fornlämningsobjekt
- Antal fältdagar och varaktighet (med datum)
- Antalet rapportdagar
- Antalet fyndhanteringsdagar (tvätt, registrering och paketering)

- Undersökningsledare
- Rapportansvarig
- Deltagare
- Underkonsulter
- Undersökt yta (m²)
- Undersökningens m.ö.h. bästa möjliga angivelse
- Valt koordinatsystem ska anges (t. ex. rikets nät eller SWEREF99, kommunalt, lokalt eller eget) med sju siffror. Vid inmätning med GPS ska också inställning på GPS anges, t. ex. User grid / RT 90, samt även eventuell felangivelse
- Kartblad, ange vilket kartnät dvs. ekonomiska kartan eller SWEREF99
- Vilka dokumentationshandlingar som förvaras var, specificerade till typ och antal
- Var digital dokumentation lagras samt specifikation av vilka digitala programvaror som använts
- Summa fyndmängd (Fnr. 1–xx). Fyndlistor etc. ska vara upprättade enl. SHM:s anvisningar (det går bra att hänvisa till en bilagd fyndlista). Om inga fynd togs tillvara ska även det anges här
- Antal fotografier samt fotonas accessionsnummer (det går bra att hänvisa till en bilagd fotolista för angivande av antal foton per objekt)
- Antal ritningar per typ och skala ska anges (det går bra att hänvisa till en bilagd ritningslista)

Innehållsförteckning

Alla rapporter ska ha en kapitelindelning där varje kapitel har ett tydligt tema som speglas i en innehållsförteckning.

Inledning

Inledningen ska ange skälet till uppdraget, varför det genomförs och på vems uppdrag. Texten bör hämtas från länsstyrelsens beslut. Inledningen ska även innehålla när undersökningen gjordes och av vem. Den information som angivits i de administrativa uppgifterna behöver ej upprepas här.

Sammanfattning

En resultatsammanfattning innebär en kortfattad sammanfattning av rapportinnehållet främst med avseende på resultatet.

Syfte

Syftet för undersökningen ska redovisas i rapporten.

Inriktning och problemformuleringar

Inriktningen och de problemformuleringar som presenterades i undersökningsplanen ska redovisas i rapporten. Även valda teorier ska redovisas och motiveras. Frågeställningarna, som endast är obligatoriska vid slutundersökningar, ska redovisas och motiveras.

Områdets förutsättningar

Rapporten ska innehålla en redovisning av områdets förutsättningar. Det innebär att det ska finnas ett avsnitt med en miljöbeskrivning som innehåller en områdesbeskrivning, naturgeografiska förhållanden samt eventuellt tolkningar av det förhistoriska landskapets förändring.

Rapporten ska även innehålla en beskrivning över områdets kulturmiljö, dvs. forn- och övriga kulturhistoriska lämningar, beskrivning över den kulturhistoriska bakgrunden, geografiskt och tematiskt samt även en sammanfattning av tidigare arkeologiska insatser och forskningshistorik för området och fornlämningen. Beskrivningarna bör begränsas till vad som är vetenskapligt relevant för det aktuella området. I utrednings- och förundersökningsrapporter kan det vara tillräckligt med en översiktlig beskrivning av områdets olika förutsättningar men i slutundersökningsrapporten ska den bilden fördjupas

Undersökningens utgångspunkter och utförande

Alla rapporter ska innehålla en kort presentation av undersökningsplanen samt genomförandet inklusive en genomgång av problemen kring denna. Även den fyndstrategi som angavs i undersökningsplanen ska redovisas här. Avvikelser från undersökningsplanen ska redovisas. Konsekvenserna av avvikelserna bör också redovisas. I förekommande fall ska revideringar av undersökningsplanen redovisas och motiveras. Eventuella avvikelser ska redovisas samlat i samband med redogörelsen för utförandet av undersökningen.

Valda metoder ska redovisas, motiveras och förklaras utifrån syfte och inriktning för undersökningen. För en slutundersökning ska metoden dessutom redovisas med utgångspunkt från frågeställningarna.

En redovisning och motivering för de prioriteringar, ställningstaganden och val som gjorts under undersökningens gång samt vilka alternativa metodiska lösningar som skett under undersökningens gång ska ingå i rapporten. Konsekvenser av dessa prioriteringar och val ska också redovisas.

Undersökningsdokumentationen ska redovisas, undersökningens alla olika etapper, faser och moment ska beskrivas. Det är viktigt att det av rapporten går att utläsa hur, var och varför de olika delarna i dokumentationen utfördes, till exempel ska schakt koordinatsättas och schaktplaner upprättas och dessa uppgifter ska finnas med i rapporten.

Rapporten ska även innehålla en redovisning av eventuella kommunikativa insatser.

Resultat

Ett resultatkapitel ska innehålla en redovisning av undersökningens resultat och samtliga registrerade lämningar ska beskrivas. Detta avsnitt ska tydligt särskiljas från tolknings- och utvärderingskapitlet.

Lämningsbeskrivningar och illustrationer ska vara konsekvent utformade och de begrepp som används i rapporten ska vara enhetliga och inte variera i sin betydelse mellan rapportens olika delar, i text och bilagor (kartor, ritningar, illustrationer, bilder etc).

Analysresultat ska där det är relevant redovisas i texten och de ska anges med källhänvisning. Till exempel ska ^{14}C dateringar anges med laboratorienummer alternativt litteraturhänvisning om dessa hämtats från annan litteratur. Det är Laboratorienumret som verifierar dateringens original och existens.

Redovisning och beskrivning i texten av färgningar, konstruktioner, anläggningar, undersökningsområden, rumsliga fenomen etc. ska illustreras med ritningar och/eller kartor. Det är viktigt att i texten hänvisa till fotografier, ritningar och kartor.

Resonemanget kring resultatet ska återknyta till formulerad problematik beskriven i undersökningsplanen samt förhålla sig till undersökningens frågeställningar. Detta är extra viktigt i en slutundersökning.

Vetenskaplig tolkning

Tolkningar av undersökningsresultat ska motiveras och vara förankrad i aktuell arkeologisk teoribildning och forskningsläge likaväl som i relevant kulturhistorisk bakgrund.

Tolkningar av t. ex. färgningar, konstruktioner, anläggningar, undersökningsområden, rumsliga fenomen etc. i text ska illustreras med ritningar och/eller kartor. Det är viktigt att i texten hänvisa till fotografier, ritningar och kartor.

Tolkningen bör, där det är relevant, innehålla en jämförelse med analyser i relevant litteratur, till exempel *Arkeologi i Norrbotten – en forskningsöversikt*.

Tolkningskapitlet ska även innehålla ett resonemang kring den kunskap som erhållits av undersökningen, har ny kunskap framkommit, håller tidigare antaganden etc.

Diskussioner och beskrivningar av t. ex. anläggningar, undersökningsområden, rumsliga fenomen o.dyl. i text ska illustreras med karta/planritning.

Rapport från en slutundersökning ska belysa resultatet i ett bredare perspektiv samt relatera till det kända kunskapsläget. De hypoteser och frågor som ska ha ställts i undersökningsplanen kan komma att bekräftas, förkastas eller nyanseras. Detta ska tydligt redovisas i rapporten.

Vidare undersökningar

Eftersom utredningar och förundersökningar främst fungerar som grund för fortsatt samhällsplanering ska dessa rapporter innehålla rekommendationer om behovet av fortsatta åtgärder.

En redogörelse för fornlämningens potential, vilket avgör en eventuell fortsatt undersöknings omfattning, ska finnas i en förundersökningsrapport. Om möjligt ska resultatet även värderas utifrån aspekter som kvalité, möjlighet att förändra kunskapsläge samt lämpliga infallsvinklar. Detta gäller framför allt vid förundersökningar men även vid slutundersökning av del av en fornlämning. Förundersökningar är dessutom en grund för kostnadsberäkningar vid en eventuell slutundersökning.

Slutundersökningarnas resultat ska redovisas och sättas in i ett större kunskapsmässigt och kulturhistoriskt sammanhang.

Utvärdering

Vid större och medelstora undersökningar ska den arkeologiska insatsen utvärderas. Vad blev bra och dåligt, vad bör man tänka på inför liknande framtida undersökningar, kunde något ha gjorts eller utformats annorlunda? Det är väsentlig information inför framtida uppdrag, vid upprättande av kravspecifikationer och undersökningsplaner. Vid större arkeologiska projekt ska en utvärdering också omfatta och delas upp i undersökningens alla olika steg; från planering, fältarbete, fyndbearbetning, rapportskrivning, o.s.v. till överlämnandet av den färdiga rapporten samt även eventuella kommunikativa insatser om sådan utförts. För större, fleråriga projekt med delrapportering, ska en samlad bedömning av projektet göras i varje rapport.

Referenser

Referenser ska anges i rapporten. De ska vara konsekvent angivna genom hela rapporten och följa ett vetenskapligt vedertaget sätt. Länsstyrelsen ser gärna att det sk. Harvard-systemet, eller motsvarande, används för angivna referenser, se Bibliotekshögskolan i Borås hemsida: <http://www.hb.se/wps/portal/blr/harvard/> dit hänvisar även Kungliga biblioteket.

Bilagor

Bilagor ska utgöras av kartor, ritningar, analyslistor, fyndlista, fotolista, fotobilaga etc.

Kartbilagor:

Undersökningsområdet ska markeras på en geografiskt koordinatsatt karta (t. ex. fastighetskartan eller liknande). För områden som inte täcks av fastighetskartan används bästa möjliga kartmaterial som lantmäteriverket har producerat. Syftet med kartbilagor är att tydligt redogöra för var i Sverige samt var i ett område den arkeologiska insatsen utförts. Därför ska kartmaterialet vara hierarkiskt indelat i en nationell och en regional nivå och/eller även i en lokal nivå.

Alla kartor på regional och lokal nivå ska anges med skala och norrpil.
Kartmaterial ska också innehålla uppgift om från vilken karta utsnittet härrör.
Exempelvis utsnitt av LMV:s fastighetskarta, blå karta osv.

Alla kartor ska, om de innehåller figurer, markeringar etc, ha teckenförklaringar.

Ritningar:

Upprättade ritningar ska vara hierarkiskt indelade. Planritningar, profilritningar o.dyl. ska vara koordinatangivna till egna, rikets nät eller SWEREF99. Där eget nät använts ska det kopplas till rikets nät eller SWEREF99 via minst två punkter. I rektangulära eller kvadratiska områden ska koordinater tas i diagonalt motsatta hörn, t. ex. SÖ och NV.

Vid inmätning med GPS ska uppgift om använd grid, t ex. User Grid RT 90, samt eventuell felangivelse anges på varje ritning.

Det ska förekomma en planritning över hela undersökningsområdet på vilken också topografiskt markanta fenomen samt schaktgränser och liknande har lagts in.

Vid stora undersökningar kan det också krävas "delöversikter" för att kunna få en total förståelse över undersökningsområdet. Vid ritningar av detaljer, exempelvis anläggningar, del av anläggningar, konstruktionsdetaljer etc. ska det avritade objektets lokalisering inom undersökningsområdet framgå på en översiktlig planritning. Ritade profiler ska finnas markerade på en planritning så att man förstår varifrån profilritningen härrör. På ritningarna ska det anges på vilken rensningsnivå anläggningen är avritad.

Alla upprättade ritningar ska innehålla skala och norrpil. För profilritningar ska det anges varifrån profilen är ritad (exempelvis; sett från, eller riktning mot, NV).

Skalan ska vara ändamålsenlig så att det som visas på ritningen framgår tydligt samt vara allmänt vedertaget utformad i skalor som 1:1, 1:2, 1:5, 1:10, 1:20, 1:50, 1:100, 1:250, 1:500, 1:1000, 1:1500, 1:2000 o.s.v. Ojämna skalor får inte förekomma och det gäller oavsett om en skalstock finns angiven på ritningen eller inte. Detta är viktigt att beakta vid eventuella förminskningar av ritningar. Det gäller då att i förväg räkna ut vilken förminskningsprocent som ska användas för att uppnå en allmänt vedertagen skala på slutresultatet.

Om ritningar används i texten ska dessa betraktas som illustrationer och ska betraktas som komplettering till ritningarna i rapportens bilagor, dvs. en ritning i rapportens textdel ersätter ej ritningen som ska bifogas i rapporten.

Om ritningar används i texten ska dessa betraktas som illustrationer och som kompletteringar till ritningarna i rapportens bilagor, dvs. en ritning i rapportens textdel ersätter ej ritningen som ska bifogas i rapporten

Rapporten ska innehålla en teckenförklaring till det som beskrivs på ritningarna.

Det är viktigt med konsekvens i beskrivningar och ritningar etc. så att samma benämningar används för samma slags fenomen i alla ritningar, t. ex. ska "Profil A" på samtliga ritningar heta "Profil A" inte ibland benämnas endast med ett A eller ett a.

Ritningslista:

För manuellt upprättade ritningar på film och/eller papper ska antalet upprättade ritningar för varje anläggning anges. De ska vara fördelade på skala och typ av ritning. Listan ska innehålla alla ritningar som har producerats i undersökningen, inte bara de som presenteras i rapporten.

När det gäller digital mätdata ska det i rapporten finnas en lista på alla ritningar som uppförts vid undersökningen och som sparas som ritningar i institutionens arkiv med samma krav som för de manuella ritningarna. Det ska även finnas en lista på de mätdata som tagits vid undersökningen och som anses vara relevant att spara för framtiden.

I de administrativa uppgifterna ska det framgå vilka dokumentationshandlingar som förvaras var, specificerade till typ och antal samt var digital dokumentation lagras samt specifikation av vilka digitala programvaror som använts.

Exempel på ritningslista:

Ritning	Anläggnings nr och ev. anläggnings/lämningsstyp	Typ	Skala	Antal
1	Översikt	Plan	1:100	1
2-4	Anl. 1, kokgrop	Plan	1:20	3
5	Anl. 1, kokgrop	Profil	1:20	1
6	Anl. 3, härd	Plan	1:20	1

Fornlämnings- och anläggningsbeskrivningar:

När många fornlämningar eller anläggningar påträffats kan det bli otympligt att presentera beskrivningarna i rapportens textdel. I dessa fall ska beskrivningarna finnas i en bilaga till rapporten, i en tabell eller i textform. Detta avgörs främst av den rapportansvarige.

Beskrivningar av forn- och kulturlämningar ska ske i enlighet med RAÄ:s riktlinjer. Utöver beskrivningarna är obligatoriska uppgifter även:

- koordinater,
- terräng,
- vegetation,
- m. ö. h.,
- statusbedömning (fast fornlämning eller övrig kulturhistorisk lämning),
- tidigare numrering.

Beskrivningarna kan även innehålla förslag på åtgärder (till exempel behov av förundersökning) samt övriga kommentarer (till exempel källor etc).

Vid undersökningar ska anläggningsbeskrivningar innehålla följande, oavsett om det sker i text, eller i tabellform:

- typ av anläggning ska tydligt anges (t. ex. skärvstenspackning),
- beskrivning av anläggningen innan undersökning påbörjas,
- beskrivning av anläggningen i plan (ange på vilken nivå/lager som beskrivningen avser),
- profilbeskrivning,
- beskrivning av eventuella detaljer såsom färgningar etc. (även här ska nivå/lager anges),
- redogörelse för de prover som tagits i anläggningen.

Beskrivningarna bör dessutom innehålla en redovisning över antal och typ av fynd per anläggning samt kortfattat resultat från eventuella utförda analyser, t. ex. dateringar. Dessutom bör en hänvisning till foton, ritningar och illustrationer för aktuell anläggning finnas med.

Fyndlistor:

Fyndlistor ska som minimum innehålla fyndnummer, kontext, föremålstyp, material, antal och vikt. Om kasserade fynd finns upptagna på fyndlistan ska detta tydligt anges.

För osteologiskt material ska särskilda listor upprättas. I dessa ska det anges om benen är brända eller ej, samt deras vikt (se SHMM:s regler för inlämning av arkeologiska fynd på SHMM:s hemsida:

http://www.shmm.se/Documents/inlamning_fynd_SHMM2007.pdf).

Fynd som nyttjas i analysen, t.e.x daterande fynd, ska tillvaratas, avritas eller fotodokumenteras och presenteras i rapporten.

Även relationerna mellan fynd – anläggning – undersökningsområde (typ schakt o.dyl.) ska framgå, förslagsvis i tabellform (kontexttabell).

Utformningen på en fyndlista kan till exempel se ut på följande sätt:

Fynd nr	Sakord	Material	Antal	Rn	Anl	X	Y	Z	Övrigt
F01	Avslag	Kvarts	1	2	A2	1234567	7654321	31,2	
F02	Kärna	Kvarts	1	2	A2	1234675	7654213	31,2	
F04	Keramik		2	1	A4	1234756	7654132	36,2	Magring: Asbest

Fotolista:

I listan ska alla sparade och representativa foton som tagits vid undersökningen anges, inte bara de som finns i rapporten. Listan ska även innehålla fotografiernas accessionsnummer.

När det gäller fotodokumentationen så krävs som miniminivå att det i rapporten indelas i typ av film (digital/positiv/negativ) specificerat på kategori (landskap – miljöbilder, anläggning, profil eller plandokumentation) i antal per objekt.

Även uppgift om riktningen bör finnas med för de foton som ej finns med i rapporten.

Utformningen för en fotolista kan till exempel se ut på följande sätt:

Digitala foton

Acc.nr	Objekt	Kategori	Antal
1-6:134	Anl. 5 (RAÄ 270) och anl. 7 (RAÄ 271), Boplatsvallar	Miljö	6
7:134	Anl. 5, Boplatsvall (RAÄ 270), mot SV	Anläggning, plan	1
8-10:134	Anl. 7, mot N	Profil	3
11-12:134	Undersökningsområdet, mot S	Landskapsbild	2

Analys

Naturvetenskapliga analyser, t. ex. osteologiska, geovetenskapliga eller 14C, samt eventuell konserveringsrapport, ska redovisas i bilagor till rapporten. För att underlätta läsningen ska resultaten från analyserna arbetas in, där det är relevant, i rapportens textdel.

Länsstyrelsen
Norrbotten